

ІДЕЇ СІЛЬСЬКОГО ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ В ІЗРАЇЛІ

Уже понад 20 років спостерігається інтерес до сільського зеленого туризму, і з кожним роком він зростає. Питання стану та перспектив розвитку цього виду туризму в Україні достатньо широко висвітлюються у різноманітних джерелах як наукових, так і публіцистичних. Поняття «сільський зелений туризм» стало звичним і органічно вписалося у різні сфери суспільного життя: «серед жителів та гостей України, які дедалі більше користуються гостинністю селян з метою відпочинку у сільській місцевості; у середовищі особистих селянських і фермерських господарств, що практикують надання відповідних послуг; у наукових колах, де досліджується та пропагується цей вид діяльності» [1].

Вигідне геополітичне розташування України в центрі Європи, наявність значного туристично-рекреаційного потенціалу, сприятливий клімат, багаті флора й фауна, численні історико-культурні пам'ятки світового рівня, самобутність народних традицій – все це разом створює необхідні умови для розвитку сільського зеленого туризму. А після підписання Україною угоди про асоціацію з ЄС відкрились нові можливості його подальшого розвитку. Однією з передумов є вивчення передових здобутків зарубіжного досвіду з цього питання та втілення їх у практику діяльності суб'єктів туристичного підприємництва в Україні. У цьому контексті привертає увагу ізраїльський досвід, зокрема ідеї сільського зеленого туризму, що впроваджуються у життя суспільства.

Таким чином, метою публікації є виявлення позитивних напрацювань ізраїльських організацій у галузі сільського зеленого туризму. Для досягнення поставленої мети було здійснено аналіз веб-сторінок відомих ізраїльських товариств, громад, об'єднань і виявлено їх прогресивні ідеї, що можуть бути творчо використані у вітчизняній практиці розвитку сільського зеленого туризму.

Надзвичайно активним і креативним є Товариство із захисту природи в Ізраїлі (Society for Protection of Nature in Israel). Своїм завдання воно вбачає спонсорство проектів, спрямованих на захист навколишнього середовища, донесення до громадськості тих небезпек, що можуть зіпсувати природну красу країни, та на просування екологічного балансу регіону. Ефективними засобами діяльності суспільства є розроблені пішохідні прогулянки на короткі та довгі відстані, тури від одnodенних до тижневих, лекції з питань збереження природи. Варто зазначити, що діяльність цієї організації, передусім, спрямовано на мешканців країни. Однак для залучення іноземних споживачів усі розроблені туристичні продукти представлено на сайті не лише на івриті, але й англійською мовою [2].

Бустан Ха Шалом (Bustan Ha Shalom), що перекладається, як «сад миру», – це партнерство єврейських та арабських еко-будівельників з Ізраїлю,

архітекторів, природоохоронних діячів і фермерів, які спільно працюють над сталим розвитком громади, переважно від імені колишньої кочових бедуїнів Ізраїлю. Серед його численних заходів необхідно відмітити збереження традицій кочового способу життя бедуїнів, заохочення виробництва та продажу традиційних бедуїнських промислів і захисту громадянських та політичних прав бедуїнів. Також організація ініціює проведення різних волонтерських проєктів, навчання та створення медичних центрів, будинків та ігрових майданчиків у бедуїнських поселеннях [3].

Низка колективних і кооперативних громад в Ізраїлі, що практикують органічне землеробство та переробку вторинної сировини, також розробили програми з прийому туристів, які переймаються питаннями екології. Наприклад, Кібуц Лотан (Kibbutz Lotan) було засновано ще в 1980-х рр. американськими емігрантами, щоб продемонструвати технологію створення екологічно чистих поселень у пустелі, органічне землеробство та будівництво з натуральних і перероблених матеріалів. Нині разом із сусідніми кібуцами Йагель (Yahel) і Кетура (Ketura) було започатковано програми екологічного вивчення пустелі, екологічних походів, птахівництва, медитації, релаксації та масажу, що в поєднанні з можливістю жити та спостерігати за цими громадами, є чудовою можливістю для відпочинку туристів. Ще кілька прикладів свідчать про те, що екологічний туризм має достатньо високий рівень розвитку в Ізраїлі. Сукках у пустелі (Succah in the Desert), в центральному високогірному районі Негев, є одним з небагатьох еко-місць в Ізраїлі. Готель Isrotel Ramon Inn є одним із небагатьох екологічно чистих готелів Ізраїлю. Незважаючи на те, що органічне сільське господарство Кліля (Klil) біля північно-західного кордону Ізраїлю не приймає туристів на ночівлю, це місце приваблює їх незвичайними будинками та студіями, створеними художниками та ремісниками. Крім того, тут у майстернях гончарів проводяться майстер-класи з виготовлення самобутньої кераміки, що допомагає зберегти традиції ефіопських єврейських гончарів.

Однією з важливих складових зеленого сільського туризму є сталість, під якою традиційно розуміють сумлінність, відповідальність подорожуючих. Це означає, що туристи мають бути обережними у середовищах, що вивчають, та поважати громади, що відвідують. Відтак, у сталому туризмі тісно поєднуються дві компоненти – екотуризм та етичний туризм. Причому, екотуризм визначається Міжнародним товариством екотуризму (International Ecotourism Society) як відповідальне ставлення до природи під час подорожі, збереження навколишнього середовища та покращення добробуту місцевого населення. Товариством розроблено низку принципів, що їх мають дотримуватися еко туристи, а саме:

- мінімізувати вплив туристів на навколишнє середовище;
- розвивати екологічну та культурну обізнаність туристів;
- поважати традиції приймаючої сторони;
- показувати позитивний приклад для відвідувачів і господарів;
- приносити фінансові вигоди для збереження природи та для місцевих жителів;

- проявляти розуміння політичного, екологічного та соціального становища приймаючої країни;
- підтримувати міжнародні договори у галузі прав людини та трудових відносин [4].

Якщо основну увагу екологічного туризму зосереджено на впливі на навколишнє природне середовище, то етичний туризм зосереджується на способах збереження та посилення місцевої економіки та громад, незалежно від місця їх розташування [4]. Етичний туризм може проявлятися навіть у готелі, де зупинився турист, або у магазині, де працюють місцеві працівники та продають товари місцевого виробництва.

Інформативним джерелом ідей сталого туризму і подорожей є сайт з однойменною назвою – «відповідальна подорож» (Responsible Travel), що є веб-сторінкою авторитетного представника етичного туризму в туристичній індустрії – Sustainable Travel International, Міжнародної організації зі сталих подорожей [5].

Ще одним сегментом сільського зеленого туризму в Ізраїлі є волонтерські чи добровільні подорожі, що приваблюють тих, хто прагне вийти за рамки стандартного досвіду групового туру, щоб вивчати мови, спілкуватися з місцевими жителями та особистісно розвиватися під час відпустки. Добровільні поїздки не вимагають спеціальних навичок від туриста, окрім одного – готовності працювати. Тривалість програм варіюються від декількох днів до кількох тижнів. Деякі програми забезпечують туристу безкоштовне житло та харчування, в обмін на його допомогу по господарству. Однак, туристичні витрати оплачуються туристом окремо, і можуть бути достатньо високими.

Отже, проведений аналіз діяльності організацій, що займаються сільським зеленим туризмом в Ізраїлі, свідчить, що до кола їх завдань відносяться різноманітні види діяльності, націлені на сталість його розвитку, а саме: екологічний туризм (збереження природи), етичний туризм (відповідальне ставлення до народних традицій, побуту та культури), волонтерський туризм (праця в сільському господарстві в обмін на житло та харчування для туристів). Напрацювання Ізраїлю у зазначеному контексті можуть бути творчо використані для розвитку вітчизняного сільського зеленого туризму.

Літературні та електронні джерела

1. Собуцький С. Сільський зелений туризм: перспективи розвитку / С. Собуцький //Вісник: офіційно про податки. – 2016. – №38(895)[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.visnuk.com.ua/ua/news/id/3100>– Назва з екрана.
2. Society for Protection of Nature in Israel: official site [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.spni.org
3. BustanHaShalom: official site [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.bustan.org
4. InternationalEcotourismSociety: official site [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ecotourism.org
5. SustainableTravelInternational: official site [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.sustainabletravelinternational.org